

**ВПЛИВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В УГОРЩИНІ 2022 РОКУ
НА АКТОРНИЙ СКЛАД ТА КОНФІГУРАЦІЮ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ****THE IMPACT OF THE 2022 PARLIAMENTARY ELECTIONS IN HUNGARY
ON THE CAST AND PARTY SYSTEM CONFIGURATION****Остапеч Ю.О.,***доктор політичних наук, професор,
декан факультету суспільних наук**Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»***Радько А.І.,***студент II курсу**Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»*

Охарактеризовано результати та особливості парламентських виборів в Угорщині 2022 року. Зазначено, що у виборах брали участь шість політичних партій та виборчих блоків: виборчий блок «Фідес»-ХДНП; коаліція партій «Об'єднані за Угорщину»; «Угорська партія двохвості собаки»; партія «Наша Батьківщина»; «Партія нормального життя»; партія «Рух рішень».

Підкреслено, що особливістю виборчої кампанії 2022 р. було проведення об'єднаною опозицією («Об'єднані за Угорщину») у вересні – жовтні 2021 р. передвиборів (праймериз). Ініціатором об'єднання опозиційних сил був экс прем'єр-міністр Ф. Дюрчань, який програвши парламентські вибори 2010 р. лідеру партії «Фідес» В. Орбану не залишав спроб отримати реванш. Ідею Ф. Дюрчана підтримав мер Будапешту Г. Карачонь, який також вважав, що перемогти В. Орбана можна лише об'єднавши зусилля різних політичних сил.

За результатами виборів виборчий бар'єр подолали виборчий блок «Фідес»-ХДНП, коаліція партій «Об'єднані за Угорщину» та партія «Наша Батьківщина». При чому блок «Фідес»/ХДНП здобув перемогу на парламентських виборах четвертий раз поспіль.

Констатовано, що тип партійної системи Угорщини за результатами виборів не змінився, вона залишилася партійною системою з домінуючою партією, про що свідчить показник індексу ефективної кількості парламентських партій – 1,8. В той же час відбулися деякі зміни в її ідеологічній конфігурації, які пов'язані з утворенням ліволіберальної об'єднаної коаліції «Об'єднані за Угорщину», зміною ідеологічних пріоритетів партії «Йоббік» у бік націонал-консерватизму та появою нової ультраправої партії «Батьківщина». Конфігурація партійної системи має такий вигляд: ліволіберальна (лівоцентристська) об'єднана коаліція «Об'єднані за Угорщину» – правочентристська коаліція «Фідес»/ХДНП – ультраправа партія «Наша Батьківщина».

Підсумовано, що у політико-безпековому вимірі перемога В. Орбана ставить під сумнів ефективність роботи регіональних форматів співпраці у Євросоюзі (йдеться про Вишеградську четвірку та Бухарестську дев'ятку). Неможливість офіційного Будапешта відмовитися від подальшої співпраці з Росією як наслідок матиме довгострокове обмеження політичного діалогу з Україною та ускладнення відносин з іншими демократичними країнами на Європейському континенті.

Ключові слова: Угорщина, Національна Асамблея, парламентські вибори, політичні партії, «Фідес», коаліція «Об'єднані за Угорщину», «Наша Батьківщина», «Йоббік».

It is estimated the results and features of the parliamentary elections in Hungary in 2022. It is noted that six political parties have took part in the elections and inter-party blocs: electoral bloc «Fidesz»-HDNP; coalition of parties «United for Hungary»; «Hungarian party of the two-tailed dog»; the party «Our Home»; «Party of normal life»; party «Solutions Movement».

It is emphasized that the special feature of the 2022 election campaign was the holding of primaries by the united opposition («United for Hungary») in September – October 2021.

The initiator of the alliance of opposition forces was exPrime Minister F. Dyurchan who lost the parliamentary elections in 2010. The idea of F. Dyurchan was supported by the mayor of Budapest, G. Karachon who also believed that it is possible to defeat V. Orban only by consolidation the efforts of various political forces.

According to the results of the elections, the «Fidesz»-HDNP electoral bloc overcame the electoral barrier – the coalition of parties «United for Hungary» and the party «Our Home» get strategic defeat. Moreover, the «Fidesz»/HDNP bloc won on parliamentary elections for the fourth time in a row.

It was established that the type of party system of Hungary according to the results of elections did not change, it remained as a system of dominant party, evidenced by the indicator of the index of effective quantity parliamentary parties – 1.8.

At the same time some changes took place in it ideological configuration which are associated with the formation of the left-liberal of the united coalition «United for Hungary», changing ideological priorities the «Jobbik» party towards national conservatism and the emergence of a new far-right party of the «Our Home» party. The configuration of the party system looks like this: left-liberal (center-left) united coalition «United for Hungary» – center-right coalition «Fidesz» / HDNP – far-right party «Our Home».

It is concluded that in the political and security dimension, the victory of V. Orban questions the effectiveness of regional cooperation formats in the European Union (we are talking about the Visegrad Four and the Bucharest Nine). The impossibility of official Budapest to refuse further cooperation with Russian Federation.

As a result, Russia will have a long-term limitation of political dialogue with Ukraine and the complication of relations with other democratic countries European continent.

Key words: Hungary, National Assembly, parliamentary elections, political parties «Fidesz», «United for Hungary», «Our Home», «Jobbik».

Актуальність дослідження. Війна Росії проти України має вагомий вплив на суспільно-політичні процеси в країнах Європейського Союзу (ЄС), в тому числі і на виборчі процеси, які відбулися у 2022 році. Адже відношення політичних сил, які приймають участь у виборах, до війни Росії проти України, як правило, відображається у їх передвиборчих програмах.

Крім вказаного чинника на електоральні процеси та процеси партієтворення в країнах ЄС впливають і загальносвітові тренди розвитку політичних партій, серед яких, наприклад, Ю. Копинець виокремлює «трансформацію політичних партій: від масових з чіткою ідеологічною спрямованістю і розгалуженою ідеологічною структурою до картельних / мережевих / кіберпартій із розмитотою ідейною орієнтацією та відсутністю традиційної апаратно-організаційної структури» [3, с. 44–45].

Парламентські вибори 2022 р. в Угорщині також відбувалися як під впливом вказаних чинників так і особливостей функціонування національного політичного режиму.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета нашої статті показати вплив парламентських виборів 2022 р. на акторний склад і конфігурацію партійної системи Угорщини. Для досягнення мети необхідно вирішення таких дослідницьких завдань: а) охарактеризувати результати парламентських виборів 2022 р. в Угорщині; б) вивчити зміни в конфігурації партійної системи Угорщини за результатами виборів; в) показати вплив російсько-української на виборчий процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика електоральних процесів у країнах Європейського Союзу стала предметним полем дослідження низки вітчизняних науковців: В. Бусленка (електоральні процеси в країнах Вишеградської четвірки), А. Ключковича (вибори в Словацькій Республіці), Ю. Копинця (вибори в країнах Європейського Союзу), Ю. Остапця (електоральні процеси в країнах ЄС), А. Романюка (вибори в країнах Центральної Європи) та інших. Відтак наша стаття – це продовження аналізу виборчих процесів у країнах Європейського Союзу, зокрема парламентських виборів в Угорщині у 2022 р.

Методи дослідження. Теоретична модель нашого дослідження побудована на підставі робіт політологів в яких аналізується вплив електоральних процесів на партійні системи та їх конфігурацію: М. Дюверже, Р. Далтон, Г. Кітчельт, Дж. Сар-

торі, Г. Зеленько, В. Лебедюк, А. Романюк та інші. Електоральна стратегія політичних партій, на нашу думку, обумовлюється соціокультурним та інституціональним середовищем, в якому вони знаходяться. Для кожної політичної системи / країни такий вплив має свої особливості, які продиктовані своєрідністю історичного розвитку, соціально-демографічною структурою, неповторністю демократичного транзиту тощо.

Результати дослідження. Чергові (дев'яті) вибори до Національної Асамблеї Угорщини відбулися 3 квітня 2022 р. Угорський парламент складається з 199 депутатів і обирається за змішаною виборчою системою: 106 депутатів – в одномандатних виборчих округах за системою відносної більшості, а 93 – за закритими партійними списками у територіальних округах. Партія, яка бажає представляти загальнонаціональний список повинна висунути кандидатів у 71 виборчому окрузі. Електоральний бар'єр для партій – п'ять відсотків, для двопартійних виборчих блоків – десять відсотків, а для блоків із трьох і більше партій – п'ятнадцять відсотків. Розподіл депутатських мандатів для політичних партій і виборчих блоків відбувається за формулою Д'Хонта. Для списків національних меншин виборчий бар'єр становить четверту частину квоти Хейра від усіх голосів, які підраховуються на національному рівні. Якщо таку кількість голосів список національної меншини не набирає, то тоді перший кандидат із списку представляє її в угорському парламенті без права голосу [5, с. 322–323].

Загальнонаціональні партійні списки на парламентських виборах 2022 р. вдалося висунути лише шести партіям і виборчим блокам (на попередніх виборах було 23). Основними суб'єктами виборчої кампанії були такі політичні сили:

1) Виборчий блок «Фідес»-ХДНП. Партія «Фідес» була заснована в 1988 р. як «*Fiatl Demokraták Szövetsége*» (Федерація Молодих Демократів) і була перейменована на «Фідес» у 1995 р. Партію заснував В. Орбан, який керував нею з моменту її створення, окрім короткого періоду на початку 2000-х рр.

З моменту виникнення «Фідес» еволюціонувала з молодого лібертаріанської партії (до 1993 р. членство було обмежено особами віком до 35 років) з антикомуністичною платформою, яка сприяла розвитку ринкової економіки та європейської інтеграції до правонаціоналістичного утворення.

«Фідес» є правлячою партією в Угорщині з 2010 р., очолюючи при цьому уряд у 1998–2002 рр.

Християнсько-демократична народна партія (ХДНП) була заснована в 1989 р. Виборчий альянс із «Фідес» для участі у виборах християнські демократи утворюють, починаючи з 2010 р. [9, с. 7].

2) **Коаліція шести партій «Об'єднані за Угорщину»** була утворена 20 грудня 2020 р. До коаліції увійшли такі партії: «Демократична коаліція», «Діалог за Угорщину», «Рух за кращу Угорщину» («Йоббік»), Угорська соціалістична партія (УСП), «Рух імпульсу» (угор. «Momentum Mozgalom», скорочено партія «Momentum»), «Політика може бути іншою».

«Демократична коаліція» була утворена в жовтні 2010 р. колишнім прем'єр-міністром Ф. Дюрчанем як фракція Угорської соціалістичної партії. А вже за рік «Демократична коаліція» стала самостійною лівоцентристською партією. Під час її створення Ф. Дюрчань описав партію як «лівоцентристське формування, яке відкрите до центру», і сказав, що його метою є «боротьба за Угорщину, яка керується ідеалами 1989 року – вільної, справедливої та західного типу демократичної країни» [9, с. 8]. На виборах до парламенту у 2018 р. вона посіла п'яте місце з результатом 5,6 % голосів виборців.

Угорська соціалістична партія є однією з найбільших політичних партій Угорщини. Раніше відома як Угорська соціалістична робітничка партія, яка на з'їзді у 1989 р. була перейменована на Угорську соціалістичну партію. УСП була правлячою партією з 1994 по 1998 р. та з 2006 по 2010 р.

«Рух за кращу Угорщину» («Йоббік») заснований як молодіжний рух до складу якого спочатку входили переважно студенти університетів та коледжів. У червні 2003 р. «Йоббік» перетворився на політичну партію, яка позиціонувала себе як «консервативна національно-християнська партія, радикальна у своїх методах, і яка виступає за захист угорських цінностей та інтересів» [9, с. 10]. «New York Times» назвала «Йоббік» «крайньою правою, антиімміграційною, популістською і економічно протекціоністською партією». У серпні 2007 р. партія створила «Magyar Garda» («Угорську гвардію») – воєнізовану організацію. «Угорська гвардія» була оголошена поза законом 2 липня 2009 р., коли апеляційний суд ухвалив рішення про те, що організація залякувала громадян і порушувала права людини серед ромських селян у 2007 р. Також цій партії перед'являють звинувачення в антисемітизмі та гомофобії, хоча останнім часом партія прийняла більш м'які та менш екстремальні тони політики з метою залучення виборців [9, с. 10]. Спочатку вона позиціонувала себе як ультраправа організація, а після 2020 р. змінила ідеологічні маркери і називає себе консервативною поміркованою правою партією.

Партія «Momentum» заснована 4 березня 2017 р. одразу стала подією в політичному житті Угорщини. Ця партія, з одного боку, позиціонує себе як опозицію чинному режиму владної партії «Фідес» та В. Орбану, який з кожним днем дедалі більше скочується до авторитаризму, а з іншого – як альтернативу безсилій угорській опозиції [1]. Початкова мета руху полягала в тому, щоб запобігти В. Орбану подати заявку на проведення Будапештом Олімпійських ігор 2024 р., стверджуючи, що країна ще не є настільки багатою, аби прийняти такий масштабний захід. «Momentum» подав петицію з 266 000 підписами з вимогою про референдум з цього питання, і в лютому 2017 р. В. Орбан відкликав угорську заявку, звинувативши рух у «вбивстві олімпійської мрії» [1]. Асоціюється партія з молодістю і прагненням до змін.

«Діалог за Угорщину» – це «зелена» політична партія Угорщини, що відносить себе до лівого крила угорської політики. Утворена 17 лютого 2013 р. вісьмома депутатами, які вийшли з партії «Політика може бути іншою». «Політика може бути іншою» – політична партія, яка заснована на базі декількох неурядових організацій 26 лютого 2009 р. Партія підтримує розвиток громадянського суспільства, захист довкілля і боротьбу з корупцією. Її ідеологічною основою є політика сталого розвитку, екологізм. Угорські аналітики порівнюють її з «новими лівими», які проголошують «третій шлях» розвитку і не відносять себе ні до «правого», ні до «лівого» політичних таборів.

3) **«Угорська партія двохвості собаки»** – це екзотична, пародійна партія, яка де-факто існує з 2006 р., а офіційно зареєстрована у 2014 р. напередодні парламентських виборів. Ідеологія партії – гостра політична сатира, інколи абсурдна, в якій пародіюються типові лозунги політичної еліти Угорщини. Наприклад, партія заради гумору включила такі елементи у свою передвиборчу програму: вічне життя у всьому світі, один робочий день на тиждень, безкоштовне пиво, два різнокольорові заходи сонця і т. д. В той же час ця партія, не маючи концептуальної програми і з сумнівною назвою набрала на виборах 2022 р. 3,27 % голосів виборців, що свідчить про втому виборців від мейнстрімних політичних партій.

4) **«Наша Батьківщина»** – це ультраправа популістська політична партія, яка виникла внаслідок розколу партії «Йоббік». Виборча програма партії мала назву «Світанок», в основу якої був покладений міф про належність угорців до великої кельтської раси, яка дала світу великі досягнення цивілізації. Лідери партії підтримують співпрацю в рамках Вишеградської групи, війну Росії проти України трактують як зіткнення інтересів США і Росії, виступають за вихід з Європейського Союзу або його кардинальне реформування. Значна увага у передвиборчій програмі приділялась

проблемі міграції: «ніякого мультикультуралізму, Угорщина повинна належати угорцям» [7, с. 76].

5) **«Партія нормального життя»**, яка виникла як реакція на особливості соціально-політичного розвитку в умовах пандемії, використовуючи при цьому незадоволення і втому громадян від локдаунів, карантинів та інших обмежень. Лідер партії Д. Гьодені виступав проти необхідності вдягати маски, робити вакцинацію, а COVID-19 вважав змогою, яка дозволяє тримати людей у покорі.

6) **Партія «Рух рішень»** була створена під-приємцем Д. Гаттян, який свої статки нажив створивши сайт для дорослих, відвідування якого було не меншим ніж аудиторія CNN. Партія утворена в 2021 р. і позиціонує себе як центристська політична сила, яка сповідує ліберальні ідеї, цінності громадянського суспільства та виступає проти проявів тероризму. Головний лозунг партії на виборах – «серце, розум і мужність» [7, с. 76].

Особливістю виборчої кампанії 2022 р. було проведення об'єднаною опозицією («Об'єднані за Угорщину») у вересні – жовтні 2021 р. передвиборів (праймериз). Ініціатором об'єднання опозиційних сил був экс прем'єр-міністр Ф. Дюрчань, який програвши парламентські вибори 2010 р. лідеру партії «Фідес» В. Орбану відтоді не залишав спроб отримати реванш. Ідею Ф. Дюрчана підтримав мер Будапешту Г. Карачонь, який також вважав, що перемогти В. Орбана можна лише об'єднавши зусилля різних політичних сил [6; 7].

Сутність «праймерізу» опозиційних сил полягала в тому, щоб в кожному одномандатному окрузі за результатами збору підписів виборців висунути лише одного кандидата. А також визначитись з претендентом на посаду прем'єр-міністра. За результатами «праймерізу» перемогу отримав П. Маркі-Зай (мер м. Ходмезьовашархей), який і очолив об'єднану опозицію.

На загальний хід виборчої кампанії суттєвий вплив мала війна Росії проти України. Під час виборчої кампанії В. Орбан позиціонував себе як захисник Угорщини, гарант миру і стабільності,

акцентуючи на тому, що Угорщина здійснює для України гуманітарну допомогу. При цьому він категорично виступав проти надання озброєння і переміщення в Україну зброї через угорсько-український кордон. «У російсько-українській війні Угорщина стоїть на боці Угорщини», – так звучала офіційна позиція уряду В. Орбана щодо цього питання [2, с. 12].

«Об'єднана опозиція проводила вибори під гаслом «Орбан або Європа», а її лідер П. Маркі-Зай виділив такі пріоритети виборчої кампанії: мир у Європі та країні; безпека та передбачуваність; зростаючі можливості для всіх громадян країни, незалежно від їхнього кольору шкіри, походження, політичних поглядів та сексуальної орієнтації. При цьому він додав, що для підйому Угорщини необхідно зламати методи В. Путіна; необхідно порвати з політикою, через яку країна зрадила своїх союзників і навмисно зруйнувала єдність Євросоюзу, потураючи глобальним владним прагненням військового злочинця Володимира Путіна» [7, с. 75; 8]. Інші політичні сили не мали суттєвого впливу на перебіг виборчого процесу.

За результатами парламентських виборів четвертий раз поспіль (з 2010 р.) перемогу здобув блок «Фідес»/ХДНП, отримавши при цьому дві третини депутатських місць. Результати виборів подано в таблиці 1.

Отже, В. Орбан зі своєю політичною силою черговий раз здобув перемогу на виборах. Виступаючи перед своїми прихильниками в Будапешті після того, як стали відомі попередні результати, він зазначив, що «ця перемога запам'ятається на все життя, тому що так багато людей ополчилися проти нас: ліві вдома, ліві за кордоном, бюрократи в Брюсселі, всі фонди та організації імперії Сороса, іноземні ЗМІ і, зрештою, навіть український президент» [6].

За правоцентристську коаліцію «ФІДЕС/ХДНП» проголосувало 53,1 % виборців, які взяли участь у голосуванні. За об'єднану опозицію «Об'єднані за Угорщину» віддали свої голоси

Таблиця 1

Результати виборів до Національної Асамблеї Угорщини 3 квітня 2022 року

Партія / виборчий блок	Одномандатні округи, к-ть мандатів	Загально-державний округ, к-ть голосів (%), к-ть мандатів	Загальна к-ть мандатів	Відсоток мандатів, %
Виборчий блок «ФІДЕС» / ХДНП	88	(53,1 %) 47	135	67,8 %
Об'єднана опозиція «Об'єднані за Угорщину»	18	(35,0 %) 39	57	28,6 %
Партія «Наша Батьківщина»	0	(6,1 %) 6	6	3,0 %
Список німецької національної меншини	0	1	1	0,6 %
Всього	106	93	199	100

Джерело: [8]

35,0 % виборців, а нова ультраправа партія «Наша Батьківщина» отримала 6,1 % голосів. Один депутатський мандат дістався представнику німецької національної меншини [8].

Таким чином, ідеологічний профіль угорського парламенту виглядає наступним чином: ліволіберальна об'єднана коаліція «Об'єднані за Угорщину» – правоцентристська коаліція «Фідес»/ХДНП – ультраправа партія «Наша Батьківщина». Конфігурація партійної системи може бути названа як партійна система з домінуючою партією.

Визнавши результати парламентських виборів 2022 р. і привітавши «Фідес»/ХДНП з перемогою, лідер альянсу «Об'єднані за Угорщину» П. Маркі-Зай відзначив, що «опозиція зазнала історичної поразки, але все одно ми ставимо під питання демократичність і свободу проведення виборів. Упродовж 12 років перебування при владі В. Орбан провів конституційну, судову, виборчу, інформаційну реформи і нав'язав суспільству ультраконсервативні ідеали» [8].

А вже через деякий час після виборів (15 вересня 2022 р.) депутати Європарламенту підтримали резолюцію про те, що країна під керівництвом В. Орбана стала «гібридним режимом виборчої автократії», посилаючись на ерозію демократії, основних прав і верховенства закону [4]. Йдеться про те, що під керівництвом В. Орбана в Угорщині сформована держава «неліберальної демократії».

Висновки. За результатами виборів до Національної Асамблеї Угорщини перемогу п'ятий раз здобула партія «Фідес» на чолі з В. Орбаном. Для

того, щоб показати, які зміни відбулися в партійній системі Угорщини після парламентських виборів 2018 р., нами зроблена порівняльна характеристика парламентських виборів 2018 та 2022 рр. (див. Табл. 2).

Перш за все зазначимо, що тип партійної системи Угорщини за результатами виборів не змінився, вона залишилася партійною системою з домінуючою партією, про що свідчить показник індексу ефективної кількості парламентських партій – 1,8.

В той же час відбулися деякі зміни в її ідеологічній конфігурації. Так за результатами парламентських виборів 2018 р. ідеологічна конфігурація угорського парламенту виглядала наступним чином: ультраправі – партія «Йоббік»; праві – партії «ФІДЕС» та ХДНП; центристи – партія «Демократична коаліція»; лівоцентристи – УСП, партія «Політика може бути іншою» [3]. Зазначимо, що домінування правоцентристських партій у партійній системі вказує на авторитарність політичного режиму, який В. Орбан назвав «неліберальною демократією».

Натомість за результатами виборів 2022 р. у конфігурації партійної системи відбулися деякі зміни, які пов'язані з утворенням ліволіберальної об'єднаної коаліції «Об'єднані за Угорщину», зміною ідеологічних пріоритетів партії «Йоббік» у бік націонал-консерватизму та появою нової ультраправої партії «Батьківщина»: ліволіберальна (лівоцентристська) об'єднана коаліція «Об'єднані за Угорщину» – правоцентристська коаліція

Таблиця 2

Порівняльна характеристика парламентських виборів в Угорщині 2018 та 2022 рр.

Порівняльні критерії	Парламентські вибори 2018 р.	Парламентські вибори 2022 р.
Кількість партій/виборчих коаліцій, які внесені в бюлетень для голосування	23	6
Явка виборців	68,1 %	68,7 %
Кількість партій/виборчих коаліцій, які подолали виборчий бар'єр	2 виборчі коаліції, 4 політичні партії	2 виборчі коаліції, 1 політична партія
Результат переможця виборчої кампанії	виборча коаліція «Фідес»/ХДНП – 133 депутатські мандати (67,0 %)	виборча коаліція «Фідес»/ХДНП – 135 депутатські мандати (67,8 %)
Результат опозиційних партій в загальнодержавному виборчому окрузі	партії, які утворили об'єднану опозицію у 2022 р. – 49,2 %	об'єднана опозиція «Об'єднані за Угорщину» 35,0 %
Індекс ефективної кількості партій (Лааксо і Таагапери)	1,81	1,84
Індекс електоральної волатильності М. Педерсена	–	3,0
Індекс диспропорційності Галлахера	17,3	10,7
Кількість голосів, відданих за старі партії	–	88,1 %
Конфігурація партійної системи	партійна система з домінуючою партією	партійна система з домінуючою партією

Джерело: побудована авторами на основі [3; 8]

«Фідес»/ХДНП – ультраправа партія «Наша Батьківщина».

Розрахунок індексу волатильності (3,0), індексу диспропорційності (10,7) та високий показник голосування за «старі» партії вказують на високий рівень стабільності партійної системи Угорщини.

У політико-безпековому вимірі перемога В. Орбана ставить під сумнів ефективність роботи

регіональних форматів співпраці у Євросоюзі (йдеться про Вишеградську четвірку та Бухарестську дев'ятку). Неможливість офіційного Будапешта відмовитися від подальшої співпраці з Росією як наслідок матиме довгострокове обмеження політичного діалогу з Україною та ускладнення відносин з іншими демократичними країнами на Європейському континенті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гашпар М. Рух Momentum: хлопці з Пешта. URL: <https://politikrytyka.org/2017/08/12/ruh-momentum-hloptsi-z-peshta/> (дата звернення 23.11.2022)
2. Давимука О. Парламентські вибори в Угорщині: переобрання Орбана і наслідки для України та Європи. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/vibori_ugorschina.pdf (дата звернення 12.09.2022).
3. Копинець Ю. Парламентські вибори у країнах Європейського Союзу у 2018 році: характеристика електоральних результатів та конфігурацій партійного ландшафту. *Політикус: наук. журнал*. 2020. № 3. С. 44–51.
4. Кудрін Ф. Європарламент постановив, що Угорщина більше не може називатись демократією. URL: <https://tyzhden.ua/News/255696> (дата звернення 17.10.2022).
5. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
6. Сидоренко С. Антиукраїнський Орбан: що робитиме Угорщина після виборів «під знаком війни». URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/04/4/7137219/> (дата звернення 12.10.2022).
7. Шишелина Л. Парламентские выборы в Венгрии 2022 г. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/parlamentskie-vyboru-v-vengrii-2022-g> (дата звернення (12.12.2022).
8. The European Elections Monitor (Результати парламентських виборів в Угорщині 2022 р.). URL: <https://www.robert-schuman.eu/en/eem/1969-viktor-orban-wins-for-the-fourth-time-in-a-row-in-hungary-s-general-elections> (дата звернення 21.11.2022)
9. Walker N. Hungary: 2022 general election. *Commons Library Research Briefing*. House of Commons Library: London, 2022. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9519/CBP-9519.pdf> (дата звернення 25.09.2022).